

9. HŰSÉG ÉS KITARTÁS

„*Ne paráználkodj!*”

(A 7. parancsolat)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

(2Sám 11,1–12,23)

Felkészítés egészséges emberi kapcsolatokra és a párválasztásra.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013; Magyarázatos Biblia; Jan Milič Lochman: A szabadság útjelzői, 1993, Budapest)

A 7. parancsolat:

A Bibliai két estben használja a paráznaság kifejezését. Az egyik eset, amikor a bálványáldozati oltár előtt paráználkodtak. Azaz a pogány vallás részeként bálványáldozati helyen folytattak prostitúciót. A bálványáldozati oltár előtt megtermékenyítési rítust végeztek. Ezt Isten szigorúan tiltotta. A másik eset, amikor a paráznaság kifejezést használja az Ószövetség, a házasságtörés. A héber szó ezt tiltja. Azt tiltja, hogy egy férfi, akár házas, akár nőtlen, egy férjes asszonnyal kapcsolatra lépjen. Hiszen az a nő máshoz tartozik. Ezzel megtöri a felebarátjának a házasságát. Ez a házasságtörés vonatkozott a már eljegyzett menyasszonyra is. Ha egy asszony elhagyta a férjét, de nem másik férfi miatt, az is a házasság megtörésének számított. Ha azonban egy házas férfi lépett szexuális kapcsolatra egy hajadon vagy el nem jegyzett nővel, akkor azt nem nevezték házasságtörésnek. A döntő az, hogy a nő egy másik férfié volt-e vagy sem. Így találkozunk olyan bibliai történetekkel, amikor egy férfinak több felesége is volt, és ez nem számított törvényszegésnek. A házasságtörés Izráelben tulajdon elleni bűncselekménynek számított. Az asszony a felebarátnak a tulajdona, akihez nem lehetett hozzányúlni. A rabszolgánővel folytatott kapcsolatot nem tekintették házasságtörésnek. A törvény megszegéséért kiszabott büntetés minden más törvénynél szigorúbb.

A férfi és a nő eredendő összetartozása kifejeződik a teremtés-történetben azzal, hogy a férfi a saját nevéből nevezi el a nőt (is-issá), de ebben kifejeződik az egymás mellé rendeltetésük is. A házasság Isten rendelése. Isten a férfit és a nőt a közös céllal teremtette meg, hogy szaporodjanak és sokasodjanak. (1Móz 1,28) Gyermekek nemzésére és életközösség kialakítása. A házasság egysége ezt célozza meg. A házasságban a férfi elhagyja apját és anyját, ragaszkodik a feleségéhez és lesznek egy testté. (1Móz 2,24) A férfi is a nő közötti egység nem korlátozódik a testre. Ahogyan Ádám és Éva történetéből is látjuk, ez az egység vonatkozik a mindent átfogó személyes közösségre. Amikor az ószövetségi történetekben poligámiával találkozunk, akkor a szeretet mindig egy irányba fordul. A mózesi törvények a házassági visszaélésekkel szemben védelmet nyújtottak. Akinek volt két felesége, annak tilos volt a kedvenc asszony elsőszülöttjét a másik asszony elsőszülöttjével szemben előnyben részesíteni. (5Móz 21,15kk.) A házasság akkor is házasság, nem születnek gyermekek. A közösség akkor is létrejön. Isten áldása a gyermektelen házasságot is szeretetben fennálló testvéri közösség teheti.

A Szentírásban a házasság közösséget is érintő ügy. Nyilvánosság előtt zajlott, sokkal inkább, mint manapság. Magát a házasságot is komoly megfontolások után lehetett megkötni, és nem csupán két ember döntése volt, hanem sokkal inkább a közösség, a családok döntése, amely során nagyon sok szempontot figyelembe vettek. Mivel a házasság nem csak két fél szeretetén

alapult, ezért a házasság fennmaradása is sokkal megalapozottabb volt.

A házasság az Ószövetségben a szövetség szimbóluma. (Hós 2,16kk.) Olyan szövetség, amelynek megkötéséhez Istent és embereket hívnak tanúul. Ezért veszi annyira komolyan az Ószövetség ezt a bűnt. Amikor Isten azzal vádolja választott népét, hogy elfordult tőle, akkor nagyon gyakran azt mondja, hogy paráználkodik a nép. „*Mert aki alkotott, az a férjed, akinek Seregek URa a neve, és aki megváltott, az Izráel Szentje, akit az egész föld Istenének hívnak.*” (Ézs 54,5)

A Heidelbergi Káté 108. kérdés-felelete a házasságot szentnek nevezi, de nem sákramentum. Szent ügy a házasság. A keresztyén ember élete minden területén meg kell, hogy látszódjon az Isten iránti elkötelezettsége. A Biblia tanítása szerint a testi és a lelki paráznaság összefügg. A lelki paráznaság következménye a testi.

Az Újszövetségben a paráznaság tiltására vonatkozó törvény nem csak magát a tettet tiltja meg, ahogyan ezt Jézus tanította, hanem minden parázna viselkedést, beszédet, gondolatot, vágyat, és mindent, ami erre buzdíthatná az embert. Jézus korában a 7. parancsolat tekintetében változás következett be. Ekkor már csak a nőknél kérték számon a házasságtörést. A paráznaság tényének a megállapításánál az asszony jogi helyzete számított. (Jn 8) Jézus a Hegyi Beszéd törvénytárgyalásában nem csak a már megtörtént tényt érti törvénszegésnek, hanem már a lelkületet is, a kívánságot. Pál szerint azért számít súlyos bűnnek, mert az ember vétkezik a tulajdon teste ellen (1Kor 6,18) A házasságban Krisztusnak és az egyháznak a kapcsolata ábrázolódik ki. (Ef 5,21–33) A házasság az Isten és ember közötti szövetség tükré. Ezért lényeges a kizárólagosság. Egy férfi és egy nő, egy házasság. A keresztyén házasság olyan lelki kapcsolat is, amelyben a házaspár közösen él meg a hitüket. A házasságot az isteni szeretet erőterében kell megélni.

A 7. parancsolat betartására már a párválasztáskor kell gondolni. Isten vezetésével kezdeni és vezetése alatt élni a házasságot. A házasságtörés tiltása kizárja a házassági előtti próbaházasságot. A házasság a Biblia tanítása szerint élethosszig tartó testi és lelki közösség.

Dávid és Betsabé története:

Dávid király elérte uralkodásának a csúcspontját, amikor Betsabéval találkozott. Háborúba sem ő ment már, hogy vezesse a hadjáratot, hanem Jóábot, a hadvezérét küldte. Bár tudomást szerzett arról Dávid, hogy Betsabé házas, és ismerte jól Dávid Isten törvényét, mégis küldött hozzá követeket. Ekkor tudatosan kezdett el az Isten törvénye ellen vétkezni, miközben korábban annyira ragaszkodott ahhoz, hogy az Isten felkentje ellen nehogy vétkezzen. Betsabé férje jeruzsálemi őslakos volt, hettita. A történetből nem derül ki, hogy Betsabé ellenkezett-e vagy nem. A királyi hatalommal szemben azonban minden ellenállás értelmetlen lett volna. Dávid az egyik bűnt a másikkal tetézte. Hazugsággal folytatta a házasságtörést. Aztán Uriást haza akarta küldeni a feleségéhez, hogy ezt higgye, hogy a gyermek az övé. Uriás azonban ravasz volt, és bizonyára megtudta, hogy mi történt a feleségével. De a ravaszsága okozta végül a halálát. Ekkor határozta el Dávid, hogy a házasságtörés bűnét egy gyilkossággal leplezi el. Ha kiderül a házasságtörés, akkor azért halálbüntetés járt volna. Dávid terve sikerült, meghalt Uriás. Dávid mintegy megölette Betsabé férjét. Amint letelt a gyász ideje, Dávid azonnal Betsabéért küldetett. Gyorsan összeházasodtak, így a gyermek már házasságból született. A Biblia leírja, hogy bár formailag Dávid igyekezett megfelelni az előírásoknak, mégsem Isten akarata szerint cselekedett. Dávid egyrészt elvette más tulajdonát, másrészt valóban nem gondolt tettei következményeire. Csak önmaga megmentésével volt elfoglalva.

Így a házasságtörés bűne miatt sokan megbűnhődtek:

- Uriás: meghalt;

- Betsabé: nem tudjuk, hogy mennyire szerette a férjét, de elveszítette, gyászolta; meghalt az első gyermeke;

- gyermek: akinek apja bűne miatt kellett meghalnia;
- szolgák, akiket Dávid a háborúba küldött, hogy együtt haljanak meg Úriással az élvonalban;
- névtelenek, akik Úriást szerették;

Végül maga Dávid is megbűnhődött a vétkéért, mert meghalt a gyermeke, és később Isten nem engedte meg neki, hogy megépítse a templomot.

Dávid mégis megmaradhatott Isten felkentjeként a királyi székben. Ennek oka az, hogy bűnbánatot tartott. Isten rámutatott Dávid bűnére Nátán próféta segítségével, amit Dávid elfogadott, és megbánt. Ezt a bűnbánatot böjttel fejezi ki. A körülmények leírásából kiderül, hogy Dávid valóban bánta a tettét. Földön feküdt, nem evett. Végül Betsabé és Dávid gyermeke lesz a királyi trón törvényes örököse.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

(*Felhasznált irodalom:* Bölcseföldiné Türk Emese – Kerekes Szabolcs: Serdülők a gyülekezetben, in: Siba Balázs – Szabóné László Lilla – Pángyánszky Ágnes (szerk.): Együtt a hit útján – Gyülekezetpedagógiai kézikönyv, Kálvin Kiadó, Budapest, 2019, 177–213.;

Fodorné Nagy Sarolta: A katechézis kommunikációs problémái, Kálvin Kiadó, Budapest, 1996.)

A serdülőkor legfontosabb feladata, hogy a gyermek, a fiatal egy integrált, felnőtt identitás kialakulásában fejlődjön. Ebben segíti őt a világ egyre szélesebb megismerése és mélyülő önismerete. Fő kérdése: Ki vagyok én és mi lehet belőlem. Magára pedig egyre inkább így tekint: „Az vagyok, aminek mások szemével látom magam”. Fontos, hogy értékeket felmutatva, személyes kapcsolatokban, valós megéleket biztosítva kísérjük őket ezen az úton. Szükségük van a virtuális térből kilépve kapcsolatokra, élményekre, beszélgetésekre, amelyek reálisan tükrözik számukra saját formálódásukat, és adnak valós lehetőséget a „másokkal” való találkozásra.

Erikson fejlődéslélektana szerint a korábbi életszakaszok krízisei most újra fellángolnak és megoldásra várnak. A csecsemőkor ösbizalom-bizalmatlanság krízisének lenyomata a csecsemőkori kötődés, a másik ember, majd az egész világ iránti bizalom alapjaként. Erre a bizalomra kell építenie a gyermeknek a kamaszkorban a barátság és a szerelem megélésében. Ezekben a kapcsolatokban támogató emberekre van szüksége, hosszas beszélgetésekre, hogy önmagát egyre tisztábban láthassa.

Az egészséges emberi kapcsolatok feltételeinek bemutatása, az őszinte kérdések megfogalmazásának lehetősége támpontokat és kereteket ad a serdülőnek a társas kapcsolatokban való útkeresésében.

ÓRAVÁZLAT JAVASLAT

Fő hangsúly: Felkészítés egészséges emberi kapcsolatokra és a párválasztásra.

Kognitív: Rámutatás arra, hogy mit jelent a másik nemi való helyes (egészséges) kapcsolat. Annak a felismertetése, hogy milyen következményekkel jár a helytelen kapcsolat.

Affektív: A férfi- nő lét örömeinek, fájdalmainak és kihívásainak korosztályi szintű feltárása.

Pragmatikus: A tanuló bátorítása arra, hogy a szerelemben az Isten szerinti megoldásokat keresse.

Óra fő része	Javaslatok	Tananyag, célhoz kapcsolódás
Motiváció,	1. Beszélgetés: előzetes ismeretek feltérképezése	Tankönyv

<p>ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mit jelképez a kézmozdulat a TK 32. oldalán lévő fotón? (házasságkötés megáldása, összetartozás) • Ha hoztak esküvői fotókat, azokhoz is kapcsolódhatunk: <ul style="list-style-type: none"> ○ Voltál-e már esküvőn? ○ Mi történik ott? ○ Mi a legfontosabb? <p>2. Idézetek megbeszélése:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Csoportokban válasszák ki a tanulók a TK idézetei közül, melyik tetszik nekik a legjobban! • Mondják el, szerintük mit jelent az idézet és miért tetszik nekik! 	<p>Az összetartozás, a férfi és nő kapcsolatának ajándékára való rámutatás</p>
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>1. A házasság bibliai fogalmának tisztázása: a házasság mint Isten ajándéka</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mi a házasság? (Isten akarata) • Mit jelent a hármass fonál? • Egy férfi és egy nő életre szóló szövetsége, amelyet Isten tarthat egyben <p>2. Aranymondás: <i>„Ne paráználkodj”</i> (2Móz 20,14)</p> <p>Magyarázzuk meg a paráznaság szót:</p> <ul style="list-style-type: none"> • házasságtörés, • hűtlenség a házastárs és • hűtlenség Isten iránt <p>A házasság védelmére szól a parancsolat.</p> <p>3. Bibliai példa Olvassuk el Dávid és Betsabé történetét! A felolvasás után kérjük meg a tanulókat, hogy keressenek választ a szövegben a következő kérdésekre:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szerinted a király mely cselekedetei nem voltak helyesek Isten szemében? • Milyen következményekkel járt Dávid tette? • Hogyan válaszolt Isten Dávid tetteire? <p>A hosszú, fordulatos történet feldolgozásában segítenek: a Bibliai kvíz és a MFEI feladatai</p> <p>A bibliai történet feldolgozásához kapcsolódó feladatok:</p>	<p>TK</p> <p>Prédikátor könyve, TK fotó</p> <p>TK A parancsolat magyarázata</p> <p>A bibliai történet és a parancsolat összekapcsolása</p> <p>A bibliai történet feldolgozása</p> <p>MFEI 1. Értelmezés kulcsszavak alapján</p>

	<p>MFEI1.: A kulcsszavak alapján értelmezzük a történeteket.</p> <p>MFEI 2.: Gyűjtsünk tulajdonságokat a szereplőkhöz!</p> <p>4. Paráznság helyett: hűség és kitartás a házasságban</p> <p>Olvassuk el a Tudod-e?-részt: a karikagyűrű a hűség jele</p> <p>MFEI 4.: A házassági eskü szövegéhez kapcsolódó feladat</p> <p>MFEI 5.: Mi segíthet a házasság megőrzésében, az egymás melletti kitartásban?</p> <p>5. Énekjavaslat: Vezess, Jézusunk (RÉ21 290. dicséret), Teremts bennem tiszta szívet... (Eróm és énekem az Úr: 130. ének)</p>	<p>MFEI 2. feladat</p> <p>TK Tudod-e?</p> <p>MFEI 4. feladat</p> <p>MFEI 5. feladat A parancsolat pozitív megfogalmazása: mit jelent és hogyan lehetséges a hűség és a kitartás</p>
Munkáltatás	Kis kartonlapra felírja minden gyerek a parancsolat szövegét, s kis szimbólumot rajzolunk hozzá, itt: szív körvonala – használhatják a parancsolat megtanulásánál és az ismétlésekor is	
Házi feladat	A parancsolat megtanulása	

TOVÁBBI ÖTLETEK

Letölthető képsor:

<http://www.freebibleimages.org/illustrations/david-bathsheba/>

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

Tankönyv: 33–35. oldal

A képen látható:

- Fénykép: Esküvői fénykép részlete: fogadalomtétel
- Rajz: fonalak
- Fénykép: legelésző juhnyáj – illusztráció
- Rajzos illusztráció: juhnyáj, az előtérben, egy férfi ölében egy bárány, mellette egy másik férfi rámutatva a bárányra.

A szöveg: Dávid és Betsabé története.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

1. Képolvasási javaslat:

- Mit látsz a 34. oldalon lévő fényképen? Mit juttat eszedbe ez a kép?
- Mit ábrázol a 35. oldalon lévő rajz? Kiket, miket látsz a képen?

2. Szövegelemzés

- Mondjátok el, mit tudtok Dávid királyról?

- Kik voltak az ammóniaiak, akikkel küzdött Dávid király serege? Miért?
- Dávid király miért maradt Jeruzsálemben?
- Mi a véleményed Dávid király tetteről? Milyennek ítéled meg ez után a tette után?
- Ki volt az az asszony, aki megtetszett Dávidnak? Ki volt a férje?
- Mit talált ki Dávid, hogy megszerezze Betsabét?
- Milyen bűnöket követett el Dávid? Melyik parancsolatot nem tartotta be?
- Kit küldött az Úr Dávidhoz, hogy szembesítse a tetteivel?
- Milyen példázatot mondott Nátán próféta Dávidnak?
- Mit üzent Dávid királynak az Úr? Hogyan büntette meg a királyt?
- Mit mondott Dávid király az Úrnak? Miért?
- Mit jelent a hűtlenség? Hogyan értelmezed?
- Mit mond a hetedik parancsolat?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz

Ne paráználkodj! (2Móz 10,14)

- Mit jelent a hetedik parancsolat?
- Mit jelent a hűség?
- Te mihez, kihez vagy hűséges?

Feldolgozáshoz:

Élménypedagógiai játék: ÖSSZEKÖTÖTT LÁBAK

Időigény: 15 perc

Teológiai kapcsolódás:

A házasságban azok, akik összekötötték az életüket, együtt haladnak egy cél felé egymást támogatva.

Játék lényege:

A gyerekek megtapasztalhatják, hogy ahhoz, hogy a célt elérjék, egymásra kell figyelni, egyszerre haladni, megbeszélni a kivitelezés módját.

Szükséges eszközök:

A lábak összekötéséhez:

Fonal vagy ragasztószalag, vagy papírszalag

Olló

Előkészület:

Kijelölünk egy akadálymentes útvonalat akár a tanteremben, akár a szabadban.

Instrukciók:

Keressetek magatoknak egy párt.

Álljatok egymás mellé. Bokánál kössétek össze a lábatokat a fonallal (papírszalaggal/ragasztószalaggal)

A feladat: jussatok el a kiindulástól a célig úgy, hogy egyikőtök sem esik el, és nem szakad szét a fonal.

Variációk:

Versenyt is hirdethetünk.

Megbeszélés:

1. Milyen technikával jutottatok el a célig? Mi okozott nehézséget? Elszakadt-e a szalag? Mit kell ahhoz tenni, hogy a párok szövetsége megmaradjon?

2. Milyen érzés volt együtt haladni? Milyen érzés volt, amikor elszakadt a szalag?
3. Mi volt a tapasztalatotok, mit tanultatok ebből a játékból? Mit tanít ez a játék a házasságról?

Drámapedagógiai ötlet: Dávid

Írjuk fel a táblára a Tízparancsolatot (a rövidebb változatát), majd a történet megismerése után próbáljunk meg mindegyik parancsolathoz egy részt kapcsolni, ahol Dávid megszegte azt a parancsolatot. Ha nagyobb a csoport, akkor kioszthatunk „parancsolatfelelősöket” is, akik kapnak egy-két parancsolatot és figyelik a történetet, és amikor úgy érzik, hogy az ő parancsolatuk került megszegésre, akkor jelzik. A hittanoktató felveheti Dávid (vagy az ördög) ügyvédjének szerepét és vitatkozhat, beleköthet (pl. Dávid nem szegte meg a „ne ölj” parancsolatot, mert az ellenség ölte meg Úriást stb.) Nem baj, ha vita alakul ki egyes dolgokról, ez csak segíti a mélyebb megismerést. Mutassunk rá arra, hogy nem igazán lehet „csak” egy parancsolatot megszegni.

A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv (RÉ21): 119. zsoltár 2–3. versei: Boldogok azok is

Református Énekeskönyv (RÉ21): 314. dicséret 7. verse: Embert ne ölj

Szabadíts meg (+BS)